

1. KI VAGYOK ÉN?

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Douma, J: A Tízparancsolat. 1994, Iránytű Kiadó.

Lochman, Jan Milich: A szabadság útjelzői. Budapest, 1993, Kálvin Kiadó.

Dr. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985, Free University Press.)

A Szentírásban az önismeret szempontjából az egyik legfontosabb fogalom: a név.

Név:

Az ókori népek: gondolkodásában azért volt olyan fontos a név, mert úgy tartották, hogy a név az ember lényegét fejezi ki. Így a név az embertől elválaszthatatlan.

Bibliai gondolkodás: A bibliai gondolkodás szerint egy emberről a legtöbbet a neve árulja el. Az anya és az apa egyaránt adhatott nevet. 1700 bibliai névből 400-an csak az apjuk nevét viselik. Az új név adása mindig a személyiséggel állt összefüggésben. Az új név mindig a jövőbeli változásra mutatott előre. (Abrám-Ábrahám, Jákób-Izráel) Néhány próféta gyermekének jelképes neve volt. (Pl. Ézs 8,3) Az így adott név természetesen nem a személyről mondott el információt, hanem egy prófétai kijelentést tartalmazott Isten népének az életéről. Amikor Isten megváltoztatta ezt a prófétai nevet, akkor az egy újabb prófétai kijelentést jelentett, ami szintén a népre és nem az egyénre vonatkozott. Erre jó példa Hóseás gyermekeinek elnevezése:

„Miután elváltotta „Nincs irgalom” nevű leányát, újból teherbe esett, és fiút szült. Az ÚR pedig ezt mondta: Nevezd őt így: „Nem népem”. Mert nem vagytok az én népem, én sem vagyok a tietek.” (Hós 1,8–9)

Sok ószövetségi név hordozza Isten nevét, ezzel kifejezve, hogy az adott ember személyiségének lényegéhez tartozik az Istennel való kapcsolat.

Isten neve:

Az Ószövetségben Isten magát Jahve néven jelenti ki. Isten neve szent. Ahogyan az ember a névvel bánik, úgy bánik magával a személlyel is. Ha tiszteli a nevet, tiszteli magát a személyt is. A Tízparancsolatban is azért tiltja Isten a név hiábavaló kimondását, mert azzal a személy ellen vétünk. Isten nevének nem megfelelő használata az Ő megtagadását jelenti. Isten neve annyiban különbözik minden más névhez képest, hogy ő saját magának adta a nevét. Aki Isten nevét megismerteti más néppel, az Istent ismerteti meg. Az Újszövetségben Isten legfőbb megnevezése: Atya. Isten: Jézus Atyja. Ez egy viszony-elnevezés, ami azt jelenti, hogy az ember Isten gyermeke. Újszövetségben: Isten Jézus Krisztus által az Atyánk. Jézus Krisztus neve is az Ő lényegét foglalja össze. Szabadító, Megváltó. Aki az Ő nevét hívja segítségül, az Őt magát hívja segítségül.

Önismeret a Bibliában:

A bibliai értelmezés szerint az ember önmagát csak Isten viszonylatában értelmezheti helyesen. Csak akkor juthat helyes önismeretre, ha figyelembe veszi, hogy Isten mit jelent ki Igéjében az emberről.

A helyes önismerethez szükséges, hogy az ember önmagát a Teremtő és Megváltó Istenéhez való viszonyában értelmezze.

Ki vagyok én?

- A Biblia elsődleges felelete:
 - Isten teremtménye és
 - Isten megváltott gyermeke.

- Másodlagos bibliai felelet:
 - Felebarát a teremtettség okán és
 - testvér a Krisztusban.

A Biblia tanítása szerint az ember egyszerre bűnös és megváltott.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* <http://letoltes.drama.hu/Tarolo/Jatekkonyv/egyperc.pdf> Letöltés: 2014.03.29.)

Nyitott kapu – sok nyitott ajtó, kapu előtt állnak, de maguk is lehetnek kapuk, ajtók, ahogy a világ számára kinyílnak vagy bezárulnak. Érdekes ezt a szimbólumot ezen a bevezető órán körbejárni. A kapu, ami felirattal rendelkezik, megjelenik a leckében. Az elvont műveleti gondolkodása segíti abban, hogy értelmezze, és ne csak konkrétan a kaput lássa maga előtt. Ez a kor az, amikor sok mindent kipróbál. Különböző sportokat, szabadidős tevékenységeket, közösségeket, szerepeket, barátokat. Kinyílnak a kapcsolatok sok irányba, miközben a világ felé nyílik, addig látjuk, hogy a család felé, ezen belül is elsősorban a szülők felé pedig bezárulnak az ajtók. Ahogy láttuk, Erikson ezt az identitás – szerepkonfúzió időszakának nevezi, amikor keresi önmagát és kipróbál sok helyzetet. A valláspedagógiának abban kell őket segíteni, hogy önmaga egyre mélyebb megismerésén keresztül jobban megértheti Isten személyes megszólítását is.

Az év első óráján – hatosztályos gimnáziumokban az első találkozás a tanulókkal – fontos, hogy egymást is megismerjék. Új, nem összeszokott csoportnál az ismerkedés egy külön órát is kitölt. Ekkor elsősorban ismerkedős játékokat játszhatunk velük, ami az egész egyszerű névtanulóstól kezdve juthat el a páros bemutatkozásra keresztül az egymás bemutatásáig.

Ezek közül különösen is jó lehet kisebb létszámú csoportban az Egy percünk a tiéd című játék, amikor mindenki egy percet kap bemutatkozásra, és akkor csak rá figyelünk. Nagyobb létszámú csoportnál érdemes párban végezni ezt a bemutatkozást, majd a párok megoszthatják a legfontosabbakat a társukról a csoport többi tagjával. Ennek a játéknak a szerepe, hogy nem csak önmagát kell bemutatnia, hanem oda kell figyelnie a társára is, és minél több információt megjegyezni. Ezzel a játékkal azt fejezzük ki, hogy nyitottak vagyunk egymás felé, érdekel, hogy ki a másik, és erősítjük azt is, hogy megfogalmazzák saját magukról azt, amit ők abban az élethelyzetben a legfontosabbnak tartanak elmondani. A vallástanár számára is képet ad a csoportról ez az első alkalom, ami segíthet a továbbiak tervezésében. Jó, ha ilyenkor egy új csoportról egy új füzetet nyitunk, amiben lejegyezzük azt, amire az év során oda kell figyelni. (pl. nehéz családi helyzetben lévők, érdekes hobbival rendelkezők, visszahúzódók, nyitottak, vezető egyéniségek, periférián lévők, hangszeren játszó, fogyatékkal élők stb.)

A lecke összekapcsolja az identitáskeresésben egyrészt a magyarsághoz tartozást (székely kapu), másrészt a reformátussághoz (Kálvin), harmadrészt a biblia személyekkel való közösséget is. A szentírási szereplők kapufelirata egyrészt abban ad tájékoztatást, hogy milyen előzetes, általános ismerettel érkeznek a hetedik osztályba a tanulók, de egyben abban is utat mutat, hogy ők magukról meg tudjanak fogalmazni egy-egy hívogató ajtófeliratot.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudjon kérdések alapján megfogalmazni néhány külső és belső tulajdonságot magáról. ○ Ismerje Kálvin János szerint mit jelent egész bölcsességünk. ○ A tankönyvi szöveg és képek, ábrák alapján tudja elmondani a téma: Ki vagyok én? lényegét. 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: <ul style="list-style-type: none"> ○ Tudja jellemezni magát, mik az erősségei és mik a gyengeségei, milyen lehetőségei vannak a fejlődésre. ○ Tudja értelmezni Kálvin János gondolatát az egész bölcsességünkről. ○ Legyen képes összefoglalni a tankönyvi szöveg és képek, ábrák alapján a téma lényeges gondolatait.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Bátorítani arra, hogy a tanuló jobban megismerje magát.

Kognitív cél: Elgondolkodtatni a tanulót azon, hogy kicsoda ő.

Affektív cél: Öröm kiváltása az Istentől kapott egyedi személyiség miatt.

Pragmatikus cél: Bátorítani arra, hogy a tanuló jobban megismerje magát.

Az óra fő részei	Javaslatok	Felhasznált taneszköz
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Kapu játék:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nagy kört alkotunk a csoportból. • Valaki kimegy a teremből, mi megállapodunk, hol lesznek a kapuk, mely játékosok lesznek azok, akik átengedik a kör közepén lévő játékost. • Bejön a kiküldött játékos, beáll a körbe, és végig nézi társai tekintetét. Ebből kell megállapítania, hogy melyik két játékos között tud átmenni. • A „kapuk” tekintete legyen hívogató, de a többieké elutasító. (Egymást jól ismerő csoportban könnyebb a játék, míg azok, akik most kerültek össze nehezebben tudják megoldani a feladatot. Itt segíthetünk azzal, hogy nem csak a tekintet, hanem az egész arckifejezés számít.) 	

	<ul style="list-style-type: none"> Kis létszámú csoportnál párokban lehet játszani. A páros egyik tagjának ki kell találni, hogy a másik tekintete, arckifejezése hívogató vagy elutasító. <p>Beszélgetési lehetőség:</p> <p>TK 8. o. székely kapu képe kapcsán a Gondold végig! Beszéljétek meg! feladatainak átbeszélgetése. Vagy</p> <p>Az előszóról (TK 7. o.) beszélgetni, a kapu jelképét körbejárni, hogy mit várnak ettől az „új világtól”, ahova most „belépnek”.</p>	TK 1. lecke: Ki vagyok én? 8. oldal TK 7. o.
Feldolgozási javaslat	<p>Bemutatójáték (Munkafüzet 1. feladata):</p> <p>Kié lehet a névtábla a csoporton belül, ha csak a rajta lévő jelképeket ismerjük? Egymást jól ismerő csoportoknál a padtársnak is lehet névtáblát készíteni. Mennyire egyezett a sajátjával?</p> <p>Beszélgetés:</p> <p>A Kálvin idézet kapcsán beszélgetés az önismeret fontosságáról. „Egész bölcsességünk... két részből áll: Isten és önmagunk ismeretéből.” TK 9. o.</p> <p>Munkafüzet 2. és 3. feladatai.</p>	<p>MFEI 1. lecke 8. oldal 1. f. vagy MFGY 1. lecke 8. oldal 1. f.</p> <p>MFEI 1. lecke 8. oldal 2. és 3. f. vagy MFGY 1. lecke 8. oldal 2. f. és 3. f.</p>
Munkáltatás	<p>Bibliai szereplők névtábláinak kitalálása.</p> <p>Munkafüzet 4. és 5. feladatai.</p>	MFEI 1. lecke vagy MFGY 1. lecke 9. oldal 4. f. és 5. f.
Házi feladat	Munkafüzet 6. és 7. feladatai.	MFEI 1. lecke 9. oldal 6. f. és 7. f. vagy MFGY 1. lecke 9. oldal 6. f. és 7. f.

TOVÁBBI ÖTLETEK

Imádságra nevelés:

<p><u>Akrosztichon névimádság</u></p> <p>1. Imádság írása</p> <p>Feladatutastítás: Írjátok le nagybetűvel a neveteket, minden sorba egy betűt. Írjátok imádságot úgy, hogy minden mondat a nevetek következő betűjével kezdődjön.</p>	<table border="1"> <tr> <td>műfaj</td> <td>többféle</td> </tr> <tr> <td>megfogalmazás</td> <td>hittanosok a nevük alapján</td> </tr> <tr> <td>imádkozás</td> <td>magukban</td> </tr> <tr> <td>csoport felosztása</td> <td>nincs</td> </tr> <tr> <td>kapcsolódás</td> <td>saját név, önismeret</td> </tr> <tr> <td>hely</td> <td>óra eleje</td> </tr> </table>	műfaj	többféle	megfogalmazás	hittanosok a nevük alapján	imádkozás	magukban	csoport felosztása	nincs	kapcsolódás	saját név, önismeret	hely	óra eleje
	műfaj	többféle											
megfogalmazás	hittanosok a nevük alapján												
imádkozás	magukban												
csoport felosztása	nincs												
kapcsolódás	saját név, önismeret												
hely	óra eleje												

<p>Olyan imádságot írjatok, aminek az lehetne a címe: „Ki vagyok én?”</p> <p>2. Imádkozás Feladatutasítás: Keressetek egy nyugodt helyet a teremben és imádkozzatok a leírtak alapján.</p> <p>3. Visszajelzés Kérdések: Mi az, ami könnyű volt az imádkozásban, mi az, ami nehéz volt? Milyen tapasztalatotok van?</p>	fejlesztési terület	imádság szövegének megfogalmazása, önismeret
	hittanosok	<ul style="list-style-type: none"> • imádságot írnak • magukban imádkoznak
	hittanoktató eszközök	kísér
		<ul style="list-style-type: none"> • lap • íróeszköz

Ismerkedéshez: www.udvardicszerkesz.sk/seged/jatek/ismerkedos_jatekok.doc

Élménypedagógiai játék 1: HOL A HELYEM?

Szükséges eszközök: hosszú kötél

Időigény: 10 perc

Típus: jégtörő, ismerkedős

Előkészület: A kötélből kört formálunk a földön. Olyan nagy legyen, hogy mindenki odaférjen majd.

Instrukció: Álljatok úgy, hogy egyik lábatok a kötélen van. Az a feladatotok, hogy körben a keresztnevetek szerint ABC sorrendben álljatok az óramutató járásának megfelelően. De csak úgy cserélhettek helyet, hogy az egyik lábatok mindig a kötélen van. Én vagyok az „N” betű (értelemszerűen a hittanoktató a saját keresztneve kezdőbetűjét mondja), hozzám képest keressétek meg a helyeteket a körben.

Ha készen van a csoport, leellenőrizzük. Mindenki mondja hangosan a keresztnevét.

Variáció:

– Születésnap szerint sorban állni.

(Hittanoktató a kiindulópont, aki megmondja hangosan, melyik hónap, melyik napján született. Ezután elmondja, hogy: – Nehezítünk a feladaton: A játék alatt tilos beszélni. Ha megkérdezik, hogy lehet-e mutogatni, akkor megmondjuk, hogy lehet, de előre nem mondjuk azt, hogy mutogassanak.)

Megjegyzés:

Csoportalakulás elején érdemes az alapvető információkkal dolgozni, ha már ismerik egymást jobban, akkor kitalálhatunk olyan információkat, amelyeket feltételezhetjük, hogy nem tudják még egymásról. Látszólag könnyű a játék, azonban nehézséget okozhat az óramutató járásának megfelelő irány megtalálása. Még felnőtteknél is.

Élménypedagógiai játék 2: BEMUTATKOZOM

Szükséges eszközök: Fonal, olló, papír

Időigény: csoport létszámától és beszélgetés hosszától függően változik.

Típus: ismerkedési, önismereti

Teológiai kapcsolódás: Mennyire fontos nekünk Isten, kiderül abból is, hogy hogyan mutatkozunk be.

Játékban rejlő lehetőségek:

1. Ismerkedés év, illetve csoportalakulás elején.

2. Önismeret: Megmutatja a játék, hogy mi a résztvevők melyik információt tartják aktuálisan, itt és most a legfontosabbnak saját magukról.

Játék menete:

Hittanoktató utasítása:

Mindenki vágjon le magának egy darabot a fonalból. (Megvárjuk, míg mindenki megteszi.)

Ha készen vagytok: Kezdjétek el tekerni a fonalat a mutatóujjakra. Amíg tekeritek, addig mutakozzatok be. Bármit elmondhattok, amit szeretnétek.

Variáció:

Két forduló: először spontán bemutatkozás, majd tervezett bemutatkozás.

Hittanoktató utasítása:

Nehezítsük egy kicsit a bemutatkozást!

a) Cseréljétek fonalat a szomszédoddal!

b) Mindenki vágjon le a saját fonalból 2 cm-t.

c) Mutasd be önmagad 5 év múlva.

Megbeszélés:

I. Tények: Milyen információkat osztottatok meg egymással? Kategorizáljátok! (Például: lakcím, család, hobbi, külső, belső tulajdonságok, tanulmányi eredmények stb.) (Papírra is lehet írni.) Van-e valami, amit általánosságban el lehet mondani? Van-e valami, ami mindenkinél előfordul? Mi az, amiről lehetett volna szólni, de lemaradt? Istenről esett-e szó? Vajon miért igen/nem? Mennyire fontos a csoportnak a hit a bemutatkozás alapján? Milyen dolgok fontosak a számotokra? Hiányzik-e valami?

II. Érzések: Milyen érzés magadról beszélni? Szeretsz magadról beszélni? Van-e valami, amin meglepődtél?

III. Tapasztalat: Mit tanultál ebből a játékból?

Élménypedagógiai játék 3: KÉT IGAZSÁG EGY HAZUGSÁG

Szükséges eszközök: papír, íróeszköz

Időigény: 20-30 perc

Típus: ismerkedési

Szabályok:

(A szabályokat az instrukciókban kell megfogalmazni.)

– Mindenki leír két igazságot és egy hazugságot magáról. Ez lehet egy tulajdonság, képesség. Vagy röviden leírhattok egy történetet.

– Mindenki felolvassa a saját állításait. A többiek pedig megpróbálják kitalálni, hogy melyik a hamis.

Instrukciók:

Szeretnénk megismerni egymást egy kicsit jobban. Írjatok le egy lapra két igaz állítást magatokról és mellé egy hamisat (tulajdonság, képesség). Ez lehet valamilyen rövid történet. A többiek pedig megpróbálják kitalálni, hogy melyik a hamis.

Ha a „Istennel a kapcsolatainkban” témában szeretnénk ezt a játékot játszani, akkor ezt a gondolatot a kérdéseknél emeljük ki.

Variációk:

A játékos felolvassa az állításokat, és a többiek együtt megbeszélik, megszavazzák, hogy melyik lehet hazugság. Ha nagy a csoportlétszám, akkor a megbeszéléshez lehet két kisebb csoportot alkotni.

Megbeszélés:

I. Tények: Könnyű volt-e hazudni? Jól ismernek téged az osztálytársaid? Van-e különbség aközött, hogy milyen gyorsan találták ki a barátaid és aközött, hogy milyen gyorsan találták ki a hazugságot azok, akik nem a barátaid?

II. Érzések: Nehezedre esett-e olyat állítani magadról, ami nem igaz? Meglepődtél, hogy kitalálták/nem találták ki a hazugságot rólad? Milyen érzés volt, hogy gyorsan/lassan találták ki a hazugságot a barátaid? Könnyen kitaláltad, amit mások hamisan állítottak magukról?

III. Tapasztalat: Mit tanultál ebből a játékból magadról? Milyen tapasztalatot szereztél a többiekéről?

Alapötlet: Matthew D. Liddle: Tanítani a taníthatatlant, Budapest, 2008.

Új csoport számára javasolt ismerkedős játékok:

Drámapedagógiai ötlet 1: NÉVLABDA

Egy labdát (plüssállatot, stb.) dobálunk egymásnak és dobáskor mondjuk annak a nevét, akinek dobjuk. Lehet variálni: dobjuk X-nek, de Y nevét mondjuk, X-nek el kell kapnia a labdát és Y-nak továbbdobni. (Tehát mindig az egylépcsős címzett nevét mondjuk.)

Drámapedagógiai ötlet 2: ITT ÉN ÜLÖK

Körbe ülünk, marad egy üres szék, illetve valaki beáll középre. Az üres széktől balra ülő rácsap a székre és azt mondja: „Itt én ülök”, majd gyorsan odaül. A következő ugyanígy tesz, de a harmadik már egy nevet mond: „Itt Sára ül” (Sára nem lehet az üres szék mellett ülő.) Ekkor Sárának oda kell futnia, lesz a helyén egy üres szék és indul előlről a dolog.

Drámapedagógiai ötlet 3: POKRÓCOS

(Ha már tudják egymás nevét a diákok.)

Két csoportra osztjuk őket, leülnek egymással szemben, középre egy nagyobb pokrócot, terítőt tartunk, ami eltakarja egymástól őket (ne lehessen átlátni rajta!). Csendben mindkét csoport kiválaszt valakit, aki közvetlenül a pokróc elé ül, majd tapsra leejtjük a pokrócot, a két versenyző meglátja egymást. Aki előbb kimondja a vele szemben ülő nevét, az nyer egy pontot a csapatának.

Drámapedagógiai ötlet 4: ISMERKEDÉS ÖT SZÓVAL

Mindenkinek adjunk egy papírlapot, amire írjon fel öt olyan szót, ami valahogy kapcsolódik hozzá. (Felírhat egy tulajdonságot (pl. szőke), egy helyet, egy tárgyat, egy nevet, egy tevékenységet, bármit.) Gyűjtsük be a papírokat, keverjük össze és olvassuk fel. Próbáljuk meg kitalálni, melyik papír kié? Ha megvan a tulajdonos, tegyünk fel kérdéseket, hogy miért pont azt a szót írta. (Pl. „Morzsi” – Morzsinak hívják a kutyádat? Miket szoktatok együtt csinálni? Szoktad sétáltatni?)

Drámapedagógiai ötlet 5: KÍGYÓZVA

(Csoportépítésre is alkalmas játék.)

Álljunk össze egy kígyóba (mindenki fogja meg az előtte álló vállát), majd csukjuk be a szemünket és induljunk el, a hittanoktató vezeti a kígyót. Menjünk el egy kis sétára a folyosón, ki az udvarra, stb. Ne kössük be a szemüket, de kérjük, hogy próbálják végig csukva tartani. Ha visszaértünk a terembe, beszéljük meg az élményt! Merre jártunk? Ki az, aki végig csukva tudta tartani a szemét? Hogyan érezték magukat közben? Honnan tudták, merre kell menni, hol járunk éppen? Nehezebb lett volna, ha teljesen csendben kell maradni?

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

4. feladat:

A kapufeliratok megfejtése:

Mózes: „Most itt vagyok, ki tudja meddig, 40 éven át sátram nyitva, vendég,”

Péter: „Ha majdnem üres a hálóm, a sült halat akkor is találom.”

Ábrahám: „Kőkapum messze már, helyette nyitva sátram, embert, angyalt sajttal vártam.”

Zákeus: „Kicsiként a Legnagyobbat is vendégül látom, már nem igazságtalan a vámom.”

József: „Éhező testvérteteknek mindig terítve nálam, üres zsákkal nem hagyjátok el házam.”

Mária: „Angyalt fogadok házamba, Megváltót szívembe.”

Egyéb ismerkedő, csoportépítő játékok:

<http://krisz.org/csoport-dinamikai-jatekok/>